

Layihənin istiqaməti: Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

№ 138 (1746) 26 iyul 2018-ci il

DÜNYAYA AÇILAN GÜLLƏ...

...Yayın bir səhəridi. Biz hələ də buradayıq. Bu balaca, üstü örtülü beş addımlıq həyətdə. Uşaqlar səhər elə həvəssiz yuxudan oyanır ki, tərpətməsən heç durmaq istəməzlər. Əvvəllər yay aylarında Ağdamdakı doğmaların yanına gedirdik. Son illər ora gedə bilmirik. Olanlardan sonra... Mənə nə var. Biz öyrənmişik güllə səsinə. Amma uşaqları atası qoymur. O, öyrəşməyib güllə səsinə...

İndi elə havada, elə ruhdayam ki, sizə ancaq kəndimizin nağılını danışmaq istəyirəm. Həyat çox qəribədir, adam vaxtında yaşadıklarının, əlində olanların dəyərini anlamır bəzən. Mən də uşaq idim. Geniş həyatımızda gilə ağaclarında quş kimi nəgmə deyə-deyə böyüdükçə arzularım da böyüyürdü...

Ağdamın işğal altında olan Qiyaslı kəndində doğulmuşam. Ailəməzdə düz on bir uşaq dünyaya gəlib. Bir bacım səkkiz yaşında vəfat edib. Qalmışdıq yeddi bacı, üç qadaş. Kəndimizdə 8 illik bir məktəb vardı. Piyada gedirdik. Ağacların, gül-çiçəyin içilə oynaya oynaya... Sinfimizdə 12 oğlan, 7 qız idik. Ən sevimli müəllimim ədəbiyyatdan dərs deyən Cavan müəllim idi. O, bizi atamızın adıyla çağırırdı. Dərsə gecikəndə məni saxlamırdı. Deyirdi sən keç, Rəşidin qızı, sənə qal, Məhişin qızı... Bu bizim necə oxumağımızla bağlı idi. Ailədə 7 bacıdan altıncısı idim. Bir bacımdan başqa hamımız yaxşı oxumuşuq. Müəllimlər təəssüflənirdilər ki, niyə belə uşaqları oxumağa qoymurlar. Bacım Suqra lap yaxşı oxuyub. Anam könülsüz aparıb onu imtahana, deyib, tək qəbul olmasın, elə o istəyən kimi də olub. Suqranın həm də gözəl səsi vardı. Bir an-sanbilla Bakıya da gəlib oxumuşdu. 17 yaşında ərə verdilər onu. İndi Baharlı kəndindəki həyətdə, evində

hərdən elə segah deyir nəvələri də ona baxa-baxa qalır... Ötən illərdə düşmənin atdığı mermi gəlib qonşularına düşüb, qəlpələr isə onun da evinin pilləkənlərinə dağılıb. Biz də onlara həsrət qalmışdıq...

8-ci sinifi bitirdikdən sonra tam orta təhsil almaq üçün Söyüdlüqol kənd orta məktəbinə gedirdik. Anamdan olsaydı heç getməzdik... Yeni məktəbdə də ən sevimli müəllimim, yenə ədəbiyyatdan dərs deyirdi. Heç vaxt unutmadığım Mərdan müəllimin yumşaq səsi şeir deyəndə daha da gözəl olurdu. O, ədəbiyyatı sevirib bizə. Heç yadımdan çıxmaz, bir dəfə onun dərsində sinifimizə yoxlama gəlmişdi. Bütün suallara cavab verdim. Müəllim sonra dedi ki, mənim bir şagirdim varmış sinifdə... Sonra Mərdan müəllimi Bakıda, Azərbaycan nəşriyyatında gördüm və bir daha görmədim, təəssüf...

Orta məktəbi də bitirdim və anamın istədiyi oldu. Mən onun əvəzinə üzüm bağında işləməyə getdim... Bir gün anamdan xəlvət böyük bacımla Ağdam Əmək Sarayı yanındakı makinalıq kursuna getdik. Sonra atam məcbur oldu, dedi heç olmasa tibb kursuna yazılıam. Amma kurslar çoxdan dolmuşdu. Onsuz da mən hamısını gecikmişdim. Hamıdan gec getmə də kursu fərqlənmə ilə bitirdim. Ağdam qəzetində yazılarım da çap olundu...

Və bir gün müharibə havası bizim də kəndimizə gəlib çatdı. Müharibə necə olur görəsən? Mən onu ancaq filmlərdə görmüşdüm... Həmin gecə kəndin kişiləri oyaq qaldı. Gündən-günə xəbərlər böyüdüyü. Artıq silah səsləri duyulmağa başladı. Üç qardaşımın üçü də orduya yazıldı. Biri könüllü özünü müdafiə batalyonuna, biri polis kimi, o biri isə əsgər kimi... Polis qardaşım Nəsim ilk yaralananlardan oldu.

Sağalıb yenə döyüşə yollandı. Kiçik qardaşım Talib isə 2 qrup əlil oldu. Bir qolu hələ də dirsekdən qalxıb enmir. Hələ bu harasıdı. Bir gün də atam Ağdam şəhərində düşmənin mərmisinin qəlpəsindən yaralandı və al qan içində evimizə gəldi. Onda kəndimizdə od içində idi. Atəş səsinə qulaq tutulurdu. O qədər şəhid olan, yaralanan vardı ki... Amma nə bir maşın tapılırdı, nə də bir həkim... Sonra atam Gəncə xəstəxanasına, biz Sabirabada uzaq qohumun evinə getdik. Bir az keçmiş evimizə qayıtdıq. Atam bizdən də əvvəl qayıtmışdı. Şəhid olmuşdu və onu kənd qəbristanlığında dəfn elədik...

Bir gün yenə elə bil, göy gurladı. Qaçıb evimizin birinci mərtəbəsinə sığındıq. Bir az keçmiş küçəyə çıxdım. Qonşumuz xanəndə Şahmalı Kürdoğlunun xanımının qucağında qana boyanmış balasını gördüm. Görməz olsaydım... Ana qanına bələnməmiş balasını qucağına alıb dəhşət içində özünü küçəyə atmışdı... Demə, o göy kimi güruldayan mermi gəlib qonşumuza - xanəndə Şahmalı Kürdoğlunun həyatına düşüb. Ata-bala nar yeyərkən mermi yanlarında partlayıb. Hər ikisi

şəhid oldu o gün. Xanəndə oğluna da öz adını qoymuşdu. Ata-bala Şahmalı o limon bağçalı, güllü-çiçəkli həyətlərində nar kimi qırmızı qanına boyandı... Tənqidçi Vaqif Yusiflinin yaxşı yadımdadı o hasarı günbəzlərlə bəzənmiş limon bağçalı həyət. Vaqif müəllim muğam aşığıdı axı. Səsinə heyran olduğu Şahmalı Kürdoğlunun bir vaxt əziz qonağı olmuşdu...

Biz o dəhşətli gecə başqa kənddə gecələdik. Şəhər yenə qayıtdıq... Yenə silahlar susmadı... Amma mermilərin uğultusu daha bizə adi gəlirdi... Evimizdə bir-iki qumbara da vardı. Hələ bir dəfə qaşılıb qumbaranı əlimə də götürmüşəm, yadıma düşəndə indi də dəhşətə gəlirəm... Qorxudan bilməmişdim neyləyim, yerə qoymağa da qorxmışdım. O qədər uşaq belə ehtiyatsızlıqdan məhv olmuşdu ki...

Hara getsək qaçıb yenə evimizə gəlirdik. Anam evdən ayrılı bilmirdi, bacımla mən də onun yanında. Ona görə də düz Ağdamın işğalı günü - 23 iyulda, o dəhşətli gündə çıxdıq evimizdən və bir daha qayıda bilmədik...

...Bərdədən o tərəfə keçməyə anamın ürəyi gəlmədi, dedi buradan kən-

din, elin havasını alıram. Neylədikse getmədi heç hara. Qaldıq yayda od tutub yanan, qışda buza döən demir vaqonun içində. 1998-ci ildə də anam şəhid oldu, bəli, mən onu şəhid sanıram. Anam qoca deyildi, onun ürəyi yurd həsrətindən, dözülməz şəraitdə ağrı-acıdan partladı... Üç subay balası qaldı, qardaşım, bacım, mən. Bizdən çox nigarən idi... Hə, onu da deyim, sonda deyəsən məni oxutmadığına peşiman olmuşdu, bütün qonşular televiziya qızını görüb anama xəbər aparmışdılar. Deyirdilər mən anama çox oxşayıram... Anam dünyadan köçəndə mən texnikumu bitirib 26 yaşında universitetə qəbul olunmuşdum...

...Bu günlərdə birinci sinifə birgə getdiyimiz sinif yoldaşım Şahnazla tapmışıq bir-birimizi. Şahnaz professor, şair Əjdər Qiyaslinin qardaşı qızıdır. Mərdəkəndə yaşayırlar. Onunla danışanda elə bil başqa aləmə düşdüm. Uşaqlaşdım, gəncələşdim, sanki kəndimiz də, məktəbimiz də sağ-salamatdı. Sanki bir dərdim yoxmuş kimi anlar yaşadım. Şahnaz dedi ki, elə mən də sən kimi düşünürəm. Hələ üzünü görməmişəm... Sinif yoldaşlarımı soruşdum. Bəzilərinə görüb. Mən onlardan ötrü elə ağlamışam ki... Adam varidatını qoyub gəlib ağlayır. Mənim də varım sinif yoldaşlarımdı, qonşularımızdı, o ağaclar, güllü bağçalar, o Novruz bayramı, o işıqlı evlərdi...

...Şahmalı Kürdoğlu oğlu ilə şəhid olanda uşağın maşını da güllələnmişdi, ağaclar da yaralanmışdı, evlər də, güllər də, limon bağçasındakı limonlar, havada quşlar da... BU BÜTÜN DÜNYAYA ATILAN GÜLLƏDİ! Bütün insanlara yönələn güllədi... Bəs dünya bizim evimiz deyilmi?... İndi də silahlar susmur, indi də Şahmalı, Fəriz, Zəhra kimi uşaqlarımız qətlə yetirilir, indi də təbiətin köksünə yaralar vurur,

lur, ağaclar saçlarını yolur, quşlar ağ deyir... Göyüzünə çərpələnglər uçurmağa qorxur uşaqlar, silahlar evlərə, məktəblərə tuşlanır, dilsiz-ağızsız heyvanlar məhv edilir... Bir hekayə yazmışam. "Kamilin arzusu". Balaca Kamilin arzusu dünyanı bütün insanlara Vətən etmək, "müharibə" sözünü belə lüğətdən silməkdir... Bu o qədər də asan iş deyil. Amma Kamil böyüdükçə onun kimi düşünən insanların sayı o qədər artır ki, sonunda onlar bütün dünyaya sülh gətirirlər. Axırda qoca Kamil Şuşaya gedir nəvəsi ilə. Və bütün dünya onunla bir gülümsəyir... Yazı "Göyərçin" jurnalında çap edilib.

Yazıçı, jurnalist Hicran Hüseynova deyir ki, mən bu hekayəyə Nobel mükafatı verərdim. Sülhü tərənnüm etdiyi və dünyanı azad görmək istəyinə görə. Hicran kosmopolit adamdı. Bir kəndə, bir şəhərə şığışan deyil. İngilis yazıçısı C.Svift kimi o da müharibələri durdurmaq istər. Füzuli rayonundan didərgin düşüb. Amma "Dünya bizim evimizdi", söyləyir... Fəqət nəinki dünya, heç öz doğulduğumuz kənd, şəhər də bizim ola bilmir... Dünyadan doymayan canavar gözlü harınların, insan qanına susayan cəlladların, hər yerə sahib olmaq istəyən yeddibaşlı əjdahaların əlindən... Amma Kamilər var olduqca Şahmalılar, Fərizlər, Zəhrələr də yenidən gələcək dünyaya bəşərin xilasını üçün...

Mina RƏŞİD

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ YANINDA KÜTLƏVİ
İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN İNKİŞAFINA
DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDUNUN
MALİYYƏ YARDIMI İLƏ